

بررسی تاثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی و اضطراب دانش آموزان

سایناالسادات مرتضوی^۱

^۱ دانشجوی کارشناسی رشته راهنمایی و مشاوره دانشگاه فرهنگیان تبریز، پردیس فاطمه الزهرا(س)

چکیده

هدف اصلی از اجرای پژوهش حاضر، بررسی تاثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی و اضطراب دانش آموزان است. از مسائل بسیار مهم در فرآیند آموزش و یادگیری، توجه به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می باشد که تحت تاثیر عوامل مختلفی است و یکی از این عوامل شیوه های یادگیری است. یادگیری مشارکتی جزو روش های آموزشی بسیار تاثیرگذار در فرآیند آموزش می باشد که در آن یادگیرندگان در گروه های کوچک باهم کار می کنند و برای دستاوردهای جمعی شان مورد تقویت قرار می گیرند. این رویکرد جنبه رقابتی ندارد و همین امر موجب می شود تا میزان اضطراب دانش آموزان در کلاس کاهش یابد. در تحصیل، اضطراب موجب کاهش عملکرد حافظه کاری، بروز حواس پرتی و ایجاد اختلال در استدلال دانش آموزان می شود و اضطراب بیشتر موجب افت تحصیلی می گردد. جهت دستیابی به این هدف از مطالعات کتابخانه ای از قبیل مقاله ها، ژورنال ها، سایت های sid، magiran و.. استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که بین روش یادگیری مشارکتی با پیشرفت تحصیلی و اضطراب دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

واژه های کلیدی: یادگیری مشارکتی، پیشرفت تحصیلی، اضطراب، دانش آموزان

مقدمه:

هر پیشرفتی در کشور از نظام کارآمد و صحیح آموزش و پرورش آن ناشی می شود و این امر مهم به عوامل متعددی مانند تغییر شیوه ها و الگوهای تدریس برای استفاده از روش های نو و فعال بستگی دارد [۱]. پیشرفت تحصیلی نقش مهمی در توسعه منابع انسانی آینده کشور دارد و در واقع مهم ترین نشانه موفقیت سیستم آموزشی در دستیابی به اهداف است. به عبارت دیگر، عملکرد تحصیلی نشان دهنده میزان دستیابی دانش آموزان، معلمان و موسسات آموزشی به اهداف خود است. پیشرفت تحصیلی به معنای توانایی اثبات موفقیت تحصیلی در کسب نتیجه ای است که برای آن برنامه ریزی شده است. بهبود عملکرد تحصیلی به معنای موفقیت تحصیلی است و موفقیت تحصیلی به معنای میزان موفقیت دانش آموزان در دستیابی به اهداف دوره است. پیشرفت تحصیلی شامل زیر مجموعه های شناختی، عاطفی و انگیزشی متعددی است، از جمله خودکارآمدی، تاثیرات عاطفی، برنامه ریزی، کنترل نتیجه و انگیزه است. برای دستیابی به پیشرفت تحصیلی باید انگیزه، نگرش و باورهای مثبت در فراگیران ایجاد شود. شناخت و بهبود فرآیند های یادگیری یکی از اهداف اساسی روانشناسی تربیتی است. به همین دلیل، پیشرفت تحصیلی و عوامل موثر در آن همیشه مورد توجه روانشناسان و مربیان بوده است [۲]. شعاری نژاد (۱۳۷۶) در تعریف پیشرفت تحصیلی می گوید: منظور از پیشرفت تحصیلی، پیشرفت یا عدم پیشرفت در کسب و یادگیری مجموعه مطالبی است که تحت عنوان درسی با مواد درسی در طی یک سال تحصیلی به دانش آموزان ارائه می شود. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزشی است و بیانگر میزان دستیابی به استانداردها و اهداف آموزشی است [۳]. تربیت نیروی انسانی ابتدا در مدارس شکل می گیرد، بنابراین شناسایی عواملی که در عملکرد تحصیلی دانش آموزان اختلال ایجاد می کند و یا آن را بهبود می بخشد، در اولویت قرار دارد [۴]. پیشرفت تحصیلی به عنوان پیشرفت هوشمندانه در آموزش کلاسی تعریف شده است. دانش آموزان برای یادگیری تلاش می کنند. این پیشرفت از طریق نمرات و رتبه های کلاسی نشان داده می شود. لذا بر پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانش آموزان یکی از عواملی است که باید بر آن تاکید ویژه ای شود چرا که دانش آموزان موفق هستند که زمینه پیشرفت را در جامعه فراهم می کنند. در نظام تعلیم و تربیت دانش آموزان از مهم ترین سرمایه های جامعه آموزشی به حساب می آیند [۵].

اضطراب، پاسخ به تهدیدهای ناشناخته، مبهم یا متعارضی است که اغلب با احساس وحشت و نشانگان جسمی ناشی از افزایش فعالیت دستگاه اعصاب خودکار (تپش قلب و تعریق) همراه است. در تحصیل، اضطراب موجب کاهش عملکرد حافظه کاری، بروز حواس پرتی و ایجاد اختلال در استدلال دانش آموزان می شود. اضطراب با افزایش بیش از حد هیجان در فرد، انرژی وی را به هدر می دهد و به صورت منفی بر عملکرد وی تاثیر می گذارد. در واقع فرد مضطرب برای انجام یک تکلیف قادر به صرف کامل انرژی نیست، به همین دلیل یادگیری در وی کاهش می یابد [۴]. اضطراب احساسی ناخوشایند، ناراحتی، نگرانی یا ترس از یک خطر در انتظار است که منبع مشخصی ندارد. به عبارت دیگر، اضطراب واکنش شدید هیجانی نسبت به خطرهای احتمالی است که آگاهانه یا ناآگاهانه احساس می شوند. این احساس ممکن است ملایم یا شدید و زودگذر یا دیرپا باشد. همچنین اضطراب ممکن است به طور مستقل و آزادانه یا توأم با فکر و خیال، تصور و عقیده و حالت خاصی ظاهر شود. هر موجود متفکری اضطراب دارد. بنابراین می توان گفت اضطراب یک حالت کاملا طبیعی و ویژگی کسانی است که از قوه تفکر برخوردارند. علائم اضطراب به دو صورت جسمانی و روانی بروز می کند. افزایش فشارخون، خشکی دهان، بی اشتها یا پراشتهایی، حالت تهوع، تعریق و سرخ شدن پوست و ... از علائم جسمانی این اختلال محسوب می شود. دلهره، نگرانب، تندمزاجی، پرخاشگری، مقاومت در برابر انتقاد، بی قراری، فقدان دقت و تمرکز و ... از علائم روانی اضطراب است [۶]. اضطراب یکی از رایج ترین اختلالات در بین دانش آموزان است که می توان به عنوان ریشه بعضی از مشکلات از آن نام برد. اضطراب اثرات نامطلوب زیادی بر پیشرفت تحصیلی، سلامت روانی و کارکرد دانش آموزان دارد، دانش آموز در حالت اضطراب اعتماد به

نفس و آرامش خود را از دست می دهد. دانش آموزان بی خیال و خونسرد می توانند مقدار زیادی فشار عصبی را قبل از این که به حد اضطراب برسند تحمل می کنند. اما برخی که احتمالاً حساس تر بوده و دارای قوه تخیل قوی تر هستند، بیشتر از خود واکنش نشان می دهند، سریع تر مضطرب و پریشان شده و میزان اضطراب آنها بیشتر خواهد شد. به گفته ساربین واژه اضطراب نخست در سال های ۱۹۳۰ در نوشته ای از فروید دیده شد و از آن پس بسیار مورد استفاده قرار گرفت و مصطلح گردیده اکثر روان شناسان اضطراب را با اندکی تفاوت از ترس متمایز می نمایند. اضطراب یک حالت احساس شدید است و زمانی بروز می کند که شما نتوانید حادثه ای را پیش بینی کنید و یا تضمین کنید که این حادثه می تواند مطلوب باشد. اضطراب با خودش تظاهرات شناختی بدنی هیجانی و رفتاری به همراه دارد معمولاً فرد مضطرب به لحاظ شناختی مدام درگیر نشخوارهای فکری خاصی است که به دلیل است و نمی داند از کجا می آید و علت و منشا آن چیست [۷].

یکی از روش های آموزشی یادگیرنده محور روش آموزش به کمک یادگیری مشارکتی است. نام دیگر این روش یادگیری باهم است. یادگیری مشارکتی به روشی گفته می شود که در آن یادگیرندگان در گروه های کوچک باهم کار می کنند و برای دستاوردهای جمعی شان مورد تقویت قرار می گیرند. ویژگی مهم این روش آن است که در آن اعضای گروه باهم کار می کنند تا به هدف مشترکی برسند که هم کل گروه و هم فرد فرد اعضای گروه از آن سود می برند [۸]. این روش که در سه دهه اخیر توجه بسیاری را به خود جلب کرده است؛ زیرا بسیاری از تحقیقات نشان داده اند که دانش آموزان به لحاظ تحصیلی و اجتماعی، وقتی فرصت هایی برای تعامل با یکدیگر به دست می آورند و زمانی که به صورت مشترک روی اهداف کار می کنند، موفقیت بیشتری کسب می کنند؛ از طریق تعامل، دانش آموزان یاد می گیرند که با یکدیگر موضوعات را مورد بررسی قرار دهند، در ایده ها و اندیشه های یکدیگر سهیم شوند، تفاوت های خود را بهتر بشناسند و فهم جدیدی را بنا نهند. به علاوه آنها یاد می گیرند تا از زبان برای توضیح دادن تجربیات و واقعیت های جدیدی که به آنها کمک می کند تا با روش های جدید تفکر و احساس آشنا شوند، استفاده کنند. همچنین وقتی دانش آموزان به صورت مشارکتی با یکدیگر کار می کنند، فعالیت بیشتری را از خود در بحث های گروهی نشان می دهند و در سطوح بالای مباحثه با یکدیگر به بحث می پردازند و وقتی دیگران صحبت می کنند به خوبی گوش می دهند و به طور عقلانی مشارکت ارزشمندی را به وجود می آورند [۹]. در این رویکرد تاکید بر فعالیت و کار دانش آموزان با یکدیگر می باشد، به گونه ای که اعضای گروه با همبستگی درونی، مسئولیت پذیری و پاسخگویی و غیره برای رسیدن به اهداف مشترک تلاش می کنند. معلم در این روش، نقش راهنما و تسهیل کننده و تدارک دهنده موقعیت و مواد آموزشی را دارد و گردانندگان اصلی چرخه فرآیند یاددهی و یادگیری دانش آموزان کلاس ها می باشند. شعار کلاس مشارکتی این است یا همه باهم شنا می کنیم و نجات می یابیم یا همه باهم غرق می شویم [۱۰]. به اعتقاد جویس و همکاران در صورتی که روش های مشارکتی با سایر روش ها ترکیب شوند تاثیرات آنها افزایش می یابد. بسیار مهم است که بدانیم هر کار گروهی الزاماً مشارکتی نیست. در کار گروهی ممکن است فراگیران به طور فردی یا رقابتی تلاش کنند و فقط ظاهر کار گروهی را حفظ نمایند، اما در کار گروهی مشارکتی، دانش آموزان به صورت غیر رقابتی با یکدیگر کار می کنند تا به هدف های مشترک درسی برسند [۱۱]. این شیوه آموزش متاثر از رویکرد سازاگرایی اجتماعی است و به ویژه از نظریه ویگوتسکی ناشی گردیده. به اعتقاد ویگوتسکی از آنجا که دانش حاصل کنش در بافت اجتماعی است، یادگیری از طریق تعامل با دیگران حاصل می شود و طی آن دانش آموزان با کمک معلم و همسالان باتجربه تر در پهنه تقریبی رشد خود، پیشرفت نموده و از سطح بالفعل کنونی به سطح پتانسیل خود می رسند. در این صورت باید موقعیت های آموزشی مبتنی بر تعامل را فراهم نمود، تا یادگیرندگان در ارتباط میان ذهنی با دیگران این فرصت را به دست آورند که به کمک دیگری درک خود را ارزیابی نموده، تصحیح کنند و شناخت خود را ارتقاء دهند [۱۱]. ایده کلی روش مشارکتی سابقه ای طولانی دارد، اما توسعه برنامه های آموزشی و پژوهش مداری که روش مشارکتی را برنامه ریزی و مورد آزمون قرار داده است، تقریباً از اوایل سال

۱۹۷۰ آغاز شده است. این رویکرد، حاصل اندیشه نظریه پردازان و محققانی است که می خواستند به نحوی یادگیری کودکان از تجربه پی ببرند. آنها با این اندیشه که دانش آموزان باید منفعل و تحت تسلط معلم باشد به شدت مخالف بودند. یادگیری مشارکتی را به عنوان وسیله ای برای تقویت مهارت های فکری و ارتقاء سطح یادگیری، وسیله ای برای بهبود روابط دانش آموزان نژادهای مختلف و آماده کردن آنها برای ایفای نقش در فعالیت های گروهی یاد می کند. در عصر حاضر یادگیری سنتی که سالیان متمادی است نظام آموزش و پرورش ما را احاطه کرده است دیگر جوابگوی نیازهای دانش آموزان و معلمان نیست اگر کمی به دیده تامل به این قضیه نگاه شود شاید دلیل افت تحصیلی دانش آموزان در اغلب دروس به دلیل کاربرد نامناسب روش های یادگیری باشد و هر ساله خسارت های زیادی از این حیث متوجه فرد و جامعه می شود [۱۲].

روش های آموزشی مبتنی بر یادگیری مشارکتی را اسلاوین (۲۰۰۶) به دو دسته کلی تقسیم کرده است. یک دسته آنها روش های مطالعه گروهی و دسته دیگر روش های مبتنی بر پروژه نام دارند. در روش های مطالعه گروهی، یادگیرندگان عمدتاً باهم کار می کنند تا موضوع های نسبتاً مشخص علمی و مهارت های تحصیلی را بیاموزند. موضوع های یادگیری در این روش ها چیزهایی هستند که اصطلاحاً مسائل خوب سازمان یافته نام گرفته اند. در روش های مبتنی بر پروژه یادگیرندگان به طور گروهی کار می کنند تا یک گزارش تحقیقی، یک آزمایش علمی، یک روزنامه دیواری، یا مواردی شبیه به اینها را به وجود آورند. موضوع های یادگیری این روش ها برخلاف روش های قبلی، با مسائلی سر و کار دارند که دارای ساختاری ضعیف اند و لذا مسائل بد سازمان یافته نامیده شده اند [۸]. اسلاوین خاطر نشان می کند که تاریخچه یادگیری مشارکتی می تواند به قرن هفدهم برگردد. او اظهار می دارد که چنین نظریه های آموزشی از زمان کمنیوس در قرن هفدهم، روسو در قرن هجدهم، پستالوزی در قرن نوزدهم و دیویی در قرن بیستم که بعضی از اشکال یادگیری مشارکتی را در بین دانش آموزان به کار می گرفتند، برمیگردد. این شیوه تا اواسط دهه ۱۹۶۰ تقریباً ناشناخته بود و صاحب نظران تعلیم و تربیت نسبت به آن شناخت زیادی نداشتند. مقاومت فرهنگی در مقابل یادگیری مشارکتی ناشی از داروینیسیم اجتماعی بود. بر اساس این نگرش دانش آموز می بایست طوری آموزش ببیند که قادر به بقا در جهان بی رحم و خشن باشد. به هر حال اکنون یادگیری مشارکتی یک روش تربیتی مقبول محسوب می شود. این شیوه به طور گسترده در تمام سطوح آموزشی - از پیش دبستانی گرفته تا سطوح دانشگاهی در یادگیری ریاضیات، خواندن، زبان، علوم تجربی و مطالعات اجتماعی به کار گرفته می شود [۱۰].

از لحاظ تجربی، پژوهش های انجام شده در ارتباط با یادگیری مشارکتی اثربخشی این روش را به اثبات رسانیده اند. از جمله معلوم شده که این روش صمیمیت بین افراد گروه، تحمل اختلاف نظرها، احساس پذیرش اندیشه های دیگران، روابط دوستانه، اعتماد به نفس و حتی حضور در مدرسه را افزایش می دهد. همچنین اسلاوین (۱۹۹۰) می گوید که وقتی گروه برای کسب موفقیت تقویت می شود و فرد فرد اعضای گروه نیز برای کمک به پیشرفت گروه قبول مسئولیت می کنند، آنگاه روش یادگیری مشارکتی سطح پیشرفت یادگیرندگان را بالا می برد. با توجه به دیدگاه سانتروک (۲۰۰۴) وقتی که شرایط پاداش گروهی و مسئولیت پذیری فردی تامین می شوند، یادگیری مشارکتی پیشرفت یادگیرندگان را در تمام پایه های تحصیلی و همه تکالیف یادگیری، از مهارت های اساسی گرفته تا حل مسئله، تامین می کند [۸]. عوامل متعددی، اضطراب و علاقه یادگیری را تحت تاثیر قرار می دهند. در بین این عوامل، روش های آموزش نقش مهمی را ایفا می کنند. بررسی ها نشان داده اند که روش های آموزش بر اضطراب و علاقه پیشرفت تحصیلی تاثیر می گذارند و روش یادگیری مشارکتی هم موجب کاهش اضطراب و افزایش پیشرفت تحصیلی می شود [۱۳].

پیشینه پژوهش:

نتایج تحقیق تاتار (۲۰۱۱) با عنوان رابطه بین اضطراب ریاضی و سبک های یادگیری دانش آموزان دبیرستانی نشان داد که بین اضطراب ریاضی و سبک یادگیری اجتنابی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین اضطراب و یادگیری مشارکتی همبستگی منفی و معناداری وجود داشت [۱۴].

پژوهش اولودیپ و اوکوی (۲۰۱۰) نشان داد که دانش آموزان هم در گروه یادگیری مشارکتی و هم در گروه سخنرانی سطح بالایی از اضطراب شیمی را در سطح پیش آزمون نشان دادند. اما پس از درمان، سطح اضطراب شیمی دانش آموزان گروه یادگیری مشارکتی به شدت کاهش و سطح اضطراب شیمی دانش آموزان گروه سخنرانی افزایش یافت. بنابراین به این نتیجه می رسید که روش های یادگیری مشارکتی تدریس باعث کاهش اضطراب دانش آموزان می شود [۱۵].

پژوهش وینستون (۲۰۰۲) با عنوان تاثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت و نگرش دانش آموزان رنگین پوست نشان داد که یادگیری مشارکتی، تاثیر مثبتی روی نگرش های دانش آموزان نسبت به درس ریاضی و پیشرفت تحصیلی آنان در این درس می گذارد [۱۶].

تحقیق آلمانزا (۱۹۹۷) با ۵۳ دانش آموز از کلاس ششم نشان داد که دانش آموزان کلاس در گروه های مشارکتی خواندن داستان نمره بالاتری گرفتند و یافته ها حاکی از آن است که می توان از یادگیری مشارکتی به عنوان یک روش استفاده کرد که خواندن را بهبود بخشند [۱۷].

تحقیق صیادپور و صیادپور (۱۳۹۶) با عنوان تاثیر یادگیری مشارکتی بر اضطراب و انگیزه پیشرفت تحصیلی نشان داد که یادگیری مشارکتی، اضطراب دانش آموزان را کاهش و انگیزه پیشرفت تحصیلی را افزایش می دهد. این پژوهش لزوم آموزش معلمان جهت به کارگیری شیوه یادگیری مشارکتی در کلاس درس به منظور کاهش اضطراب و افزایش انگیزش پیشرفت را نشان داد [۴].

نتایج تحقیق مهدی زاده و همکاران (۲۰۱۱) با عنوان تاثیر یادگیری مشارکتی بر اضطراب ریاضی، رفتار کمک طلبی و بررسی ۴۰ دانش آموز دختر پایه اول متوسطه واقع در رودسر نشان داد که استفاده از یادگیری مشارکتی به میزان قابل توجهی اضطراب ریاضی را کاهش می دهد و اجتناب و انکار کمک طلبی را در بین فراگیران بهبود می بخشد [۱۸].

پژوهش کرامتی (۱۳۸۸) با عنوان تاثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در موضوع انرژی در درس فیزیک نشان داد که استفاده از یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی تاثیرگذار است و این نتیجه، نشان دهنده موفقیت یادگیری مشارکتی در مقابل روش تدریس متداول است [۱۹].

پژوهش یاریاری و همکاران (۱۳۸۷) با عنوان بررسی تاثیر روش تدریس یادگیری مشارکتی بر عزت نفس، مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان (دبیرستان) نشان داد که روش یادگیری مشارکتی بر مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان تاثیر مثبتی گذاشت [۲۰].

سوال اصلی:

آیا یادگیری مشارکتی بر اضطراب و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر است؟

روش تحقیق:

پژوهش ما بر حسب هدف از نوع پژوهش کاربردی است که جهت بررسی تاثیر یادگیری مشارکتی بر اضطراب و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از روش توصیفی استفاده می کنیم. جهت دستیابی به هدف پژوهشی از مطالعات کتابخانه ای و منابعی مانند مقالات، ژورنال ها و سایت های مختلف از جمله google scholar, magiran و... استفاده شد.

یافته ها:

جدول ۱

ردیف	نویسنده/نویسندگان	موضوع	یافته های پژوهش
۱	پاتاناپیچت و چانگپونگ (۲۰۱۲) [۲۱]	یادگیری مشارکتی: رویکردی برای کاهش اضطراب دانش آموزان در یادگیری زبان انگلیسی	یافته های تحقیق نشان داد در یادگیری مشارکتی که در آن دانش آموزان وظیفه خود را انجام می دهند و به موفقیت کل گروه کمک می کنند می تواند به کاهش اضطراب یادگیری کمک کند.
۲	حاج حسینی و همکاران (۱۳۹۵) [۱۱]	اثر یادگیری مشارکتی بر اضطراب، نگرش و پیشرفت تحصیلی در ریاضی	یافته های پژوهش تفاوت معنی دار میان دو گروه آزمایشی و گواه در هر سه متغیر اضطراب ریاضی، نگرش نسبت به ریاضی و پیشرفت تحصیلی را نشان داد، به طوری که گروه آزمایشی اضطراب ریاضی کمتر، نگرش بهتر نسبت به ریاضی و پیشرفت تحصیلی بیشتری داشتند.
۳	خضری پور (۱۴۰۱) [۲۲]	اثر بخشی یادگیری مشارکتی بر اضطراب تحصیلی، خلاقیت، تکانشگری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه چهارم ابتدایی آموزش و پرورش شهرستان اهواز	یافته ها نشان داد آموزش یادگیری مشارکتی بر کاهش اضطراب و کاهش تکانشگری دانش آموزان پایه چهارم تاثیر گذار است.
۴	خضری آذر (۱۳۹۲) [۱۲]	اثر بخشی روش یادگیری مشارکتی بر نگرش ریاضی، خودکارآمدی ریاضی و اضطراب ریاضی دانش آموزان پایه اول متوسطه شهرستان مهاباد	یافته های این پژوهش نشان داد که دانش آموزانی که از طریق روش یادگیری مشارکتی آموزش دیدند نسبت به گروه دانش آموزانی که از طریق روش سنتی آموزش دیدند نگرش مثبت، خودکارآمدی بالاتر و اضطراب کمتری در درس ریاضی داشتند و در کل بین دو گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری وجود دارد.
۵	سوانتاراتیپ و ویچاد (۲۰۱۰) [۲۳]	تاثیر یادگیری مشارکتی بر اضطراب و مهارت در کلاس زبان انگلیسی	یافته ها نشان داد یادگیری مشارکتی در کاهش اضطراب زبان خارجی موثر است و نمرات مهارت زبان برای پس آزمون بالاتر از پیش آزمون بوده است.
۶	راستگو (۱۳۹۰) [۲۴]	بررسی تاثیر یادگیری مشارکتی و یادگیری سنتی	نتیجه نشان داد که یادگیری مشارکتی تاثیر زیادی بر روی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد و پیشنهاد می

شود در صورت امکان هر چه بیشتر معلمان از این روش بهره ببرند.	بر پیشرفت تحصیلی درس علوم دانش آموزان پایه سوم راهنمایی شهرستان شاهین دژ و محمودآباد		
یافته های پژوهش نشان دادند که بین دو روش تدریس همیاری و اکتشافی در پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک تفاوت معنادار وجود داشت و میانگین نمرات تفاوت گروه همیاری بالاتر از گروه اکتشافی بود.	مقایسه تاثیر روش تدریس همیاری (مشارکتی)، اکتشافی و سخنرانی بر پیشرفت تحصیلی و نگرش نسبت به درس فیزیک	عبیری و همکاران (۱۳۹۳) [۲۵]	۷
نتایج نشان داد که پیشرفت گروه آزمایشی در مقطع متوسطه نهم که از یادگیری مشارکتی برای آنها استفاده میشد، بیشتر است و تعامل بین دانش آموزان، مهم ترین سهم در پیشرفت گروه های یادگیری مشارکتی است.	تاثیرات یادگیری مشترک تکنیکی مبتنی بر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت ۱۳ دانش آموز در کلاس ریاضی	گوکارت و همکاران (۲۰۱۲) [۲۶]	۸
نتایج نشان داد که استفاده از یادگیری مشارکتی باعث افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، کمک به درک بهتر مفاهیم فیزیک و افزایش انگیزه دانش آموزان برای یادگیری می شود.	یادگیری مشارکتی: بررسی اثربخشی آن در کلاس درس فیزیک	فنگ هو و بو (۲۰۰۷) [۲۷]	۹
یافته ها نشان داد که دانش آموزانی که به طور پروژه ای- مشارکتی آموزش دیده بودند نسبت به گروهی که به طور سنتی آموزش دیده بودند، از پیشرفت تحصیلی بالاتری برخوردار بودند.	تاثیر آموزش به روش پروژه ای و مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر سوم تجربی فولادشهر در درس آمار و مدل سازی	یزدیان پور و همکاران (۱۳۸۸) [۱]	۱۰

باتوجه به جدول یک، به این نتیجه دست یافتیم که روش یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر است و به دلیل گروهی بودن موجب کاهش اضطراب در کلاس های درس می شود.

بحث و نتیجه گیری:

جمع بندی مطالب بالا، نشان می دهد که بین روش یادگیری مشارکتی با پیشرفت تحصیلی و اضطراب دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. پیشرفت تحصیلی در نظام تعلیم و تربیت از اهمیت بالایی برخوردار است و مهم ترین نشانه موفقیت سیستم آموزشی در دستیابی به اهداف می باشد. از جمله عواملی که بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیرگذار است، روش های آموزشی در کلاس های درس است. روش یادگیری مشارکتی روش موثری است که به عملکرد تحصیلی مثبت منجر می شود. یادگیری مشارکتی به روشی گفته می شود که در آن یادگیرندگان در گروه های کوچک باهم کار می کنند و برای دستاوردهای جمعی شان مورد تقویت قرار می گیرند. همچنین پژوهش های داخلی از جمله یاریاری و همکاران (۱۳۸۷)، عبیری و همکاران (۱۳۹۳) و پژوهش های خارجی چون گوکارت و همکاران (۲۰۱۲) نشان داد که روش یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دروس مختلف تاثیر مثبت دارد. اضطراب هم جزو مولفه هایی است که در این پژوهش مورد توجه قرار گرفته است. منظور از اضطراب در دانش آموزان اضطراب احساسی ناخوشایند، ناراحتی، نگرانی یا ترس از یک خطر

در انتظار است که منبع مشخصی ندارد و این اضطراب در کلاس درس موجب حواس پرتی و ایجاد اختلال در استدلال دانش آموز می شود در نتیجه معلمان باید روش آموزشی را در پیش بگیرند تا دانش آموزان کمترین میزان اضطراب را تجربه کنند. یادگیری مشارکتی به دلیل گروهی و مشارکتی بودن و عدم وجود رقابت منجر به کاهش اضطراب در کلاس های درس می شود. تحقیقات خارجی چون پاتاناپیچت و چانگپونگ (۲۰۱۲) و پژوهش های داخلی مانند صیادپور و صیادپور (۱۳۹۶) نشان داد که چون در روش یادگیری مشارکتی، دانش آموزان وظیفه خود را انجام می دهند و به موفقیت کل گروه کمک می کنند می تواند به کاهش اضطراب یادگیری کمک کند.

بنابراین با توجه به تحقیقات انجام شده و نتیجه به دست آمده از پژوهش حاضر پیشنهاد می گردد معلمان در کلاس درس برای جلوگیری از افت تحصیلی و اضطراب کاذب دانش آموزان از روش های یادگیری موثرتر براساس شرایط کلاس خود استفاده نمایند.

منابع:

- [۱] یزدیان پور، ندا؛ یوسفی، علیرضا؛ حقانی، فریبا. (۱۳۸۸). تاثیر آموزش به روش پروژه ای و مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر سوم تجربی فولادشهر در درس آمار و مدل سازی. فصلنامه دانش و پژوهش در علوم تربیتی-برنامه ریزی درسی، شماره ۲۳، ۸۵-۹۸.
- [۲] صفایی، نیلوفر. (۱۴۰۱). رابطه هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پایه چهارم ابتدایی. فصلنامه ایده های نوین روانشناسی، دوره ۱۴، شماره ۱۸.
- [۳] جعفری نژاد، هادی؛ سعدی پور، اسماعیل؛ حاجی حسنی، مهرداد؛ محمدجانی، هیوا. (۱۳۹۱). رابطه ویژگی های شخصیتی و روش های مطالعه بر پیشرفت تحصیلی در دانشجویان کارشناسی دانشگاه علامه طباطبائی تهران. فصلنامه روانشناسی تربیتی، سال ۸، شماره ۲۵.
- [۴] صیادپور، زهره؛ صیادپور، مرجان. (۱۳۹۶). تاثیر یادگیری مشارکتی بر اضطراب و انگیزه پیشرفت تحصیلی. نشریه پژوهش در نظام های آموزشی، دوره ۱۱، شماره ۳۹، ۹۷-۱۱۲.
- [۵] صدیقی، فروغ. (۱۴۰۲). رابطه ذهن آگاهی با پیشرفت تحصیلی براساس نقش میانجی تنظیم هیجان در دانش آموزان. فصلنامه ایده های نوین روانشناسی، دوره ۱۶، شماره ۲۰.
- [۶] شفیع آبادی، عبدالله. (۱۴۰۱). راهنمایی و مشاوره کودک (مفاهیم و کاربردها). تهران: سمت.
- [۷] شهرکی، حسن؛ شهرکی، حسین؛ شهرکی، فاطمه؛ شهرکی، فرزانه. (۱۴۰۱). بررسی تاثیر اضطراب در یادگیری دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی دوره دوم مدارس شهر محمدآباد. پیشرفت های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش، سال ۵، شماره ۵۱، ۵۶۴-۵۳۹.
- [۸] سیف، علی اکبر. (۱۴۰۰). روانشناسی پرورشی نوین (روانشناسی یادگیری و آموزش). تهران: دوران.
- [۹] کرامتی، محمدرضا؛ حیدری رفعت، ابودر؛ عنایتی نوین فر، علی؛ هدایتی، اکبر. (۱۳۹۱). تاثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی در علوم تجربی و اضطراب امتحان. فصلنامه نوآوری های آموزشی، سال ۱۱، شماره ۴۴، ۸۳-۸۹.

[۱۰] نوروزی وند، حامد؛ نوروزی وند، طاهره. (۱۴۰۰). بررسی یادگیری مشارکتی دانش آموزان. مجله پژوهش های معاصر در علوم و تحقیقات، سال ۳، شماره ۲۵، ۱۰۱-۸۳.

[۱۱] حاج حسینی، منصوره؛ کوشه، طیبیه؛ غلامعلی لواسانی، مسعود؛ مرسلی، محمد حسن. (۱۳۹۵). اثر یادگیری مشارکتی بر اضطراب، نگرش و پیشرفت تحصیلی در ریاضی. فصلنامه پژوهش های کاربردی روانشناختی، سال ۷، شماره ۴، ۱۱۷-۱۳۲.

[۱۲] خضری آذر، جلال. (۱۳۹۲). اثربخشی روش یادگیری مشارکتی بر نگرش ریاضی، خودکارآمدی ریاضی و اضطراب ریاضی دانش آموزان پایه اول متوسطه شهرستان مهاباد. پایان نامه کارشناسی ارشد.

[۱۳] خلقی، مجید. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر آموزش مشارکتی بر اضطراب، علاقه و خلاقیت دانش آموزان دوم متوسطه در درس ریاضی ناحیه ۱ اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد.

[۱۴] Tatar, E. (2011). The relationship between mathematics anxiety and learning styles of high school students. New educational review, 28(2), 94-101.

[15] Oludipe, D., Awokoy, J. O. (2010). Effect of cooperative learning teaching strategy on the reduction of students anxiety for learning chemistry. Journal of Turkish science education, 7(1). 30-36.

[۱۶] Winston, V. (2002). Effect of cooperative learning on achievement and attitude among student of color. Journal of education research, v. 95, pp. 220-229.

[۱۷] Almanza, T. (1997). The effects of the d.r.t.a. and cooperative learning strategies on reading comprehension.

[۱۸] Mehdizadeh, S., Nojabaei, S. S., Asgari, M. H. (۲۰۱۳). The effect of cooperative learning on math anxiety, help seeking behavior. Journal of basic applied scientific research, ۳(۳), ۱۱۸۵-۱۱۹۰.

[۱۹] کرامتی، محمدرضا. (۱۳۸۸). تاثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در موضوع انرژی در درس فیزیک. نشریه روانشناسی و علوم تربیتی، دوره ۳۹، شماره ۲، ۴۹-۳۱.

[۲۰] یاریاری، فریدون؛ کدیور، پروین؛ میرزاخانی، محمد. (۱۳۸۷). عنوان بررسی تاثیر روش تدریس یادگیری مشارکتی بر عزت نفس، مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان (دبیرستان). فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی دانشگاه تبریز، سال ۳، شماره ۱۰، ۱۴۵-۱۶۶.

[۲۱] Pattanapichet, F., Changpueng, P. (2012). Cooperative learning: An approach to reduce students anxiety in learning English. Executive journal, 32(4), 61-66.

[۲۲] خضری پور، حسین. (۱۴۰۱). اثربخشی یادگیری مشارکتی بر اضطراب تحصیلی، خلاقیت، تکانشگری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه چهارم ابتدایی آموزش و پرورش شهرستان اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد.

[۲۳] Suwantarathip, O., Wichadee, S. (2010). The impacts of cooperative learning on anxiety and proficiency in an efl class. Journal of college teaching and learning, 7(11).

[۲۴] راستگو، معصومه. (۱۳۹۰). بررسی تاثیر یادگیری مشارکتی و یادگیری سنتی بر پیشرفت تحصیلی درس علوم دانش آموزان پایه سوم راهنمایی شهرستان شاهین دژ و محمودآباد. پایان نامه کارشناسی ارشد.

[۲۵] عبیری، مرجان؛ صادقی، عباس؛ خسرو جاوید، مهناز؛ افقی، نادر. (۱۳۹۳). مقایسه تاثیر روش تدریس همیاری (مشارکتی)، اکتشافی و سخنرانی بر پیشرفت تحصیلی و نگرش نسبت به درس فیزیک. پژوهش در برنامه ریزی درسی، دوره ۲، شماره ۱۵، ۶۷-۵۵.

[۲۶] Gokkurt, B. Dundar, S. Soylu, Y. Akgun, L. (2012). The effects of learning together technique which is based on cooperative learning on 13- students achievement in mathematics class. Procedia-social and behavioral sciences 46, 3431-3434.

[۲۷] Fong Ho, F, Boo, H. (2007). Cooperative learning: exploring its effectiveness in the physics classroom. Asia pacific forum on science learning and teaching, 47(6).